Veiligheidsregio Drenthe

Colleges B&W Drentse gemeenten

Veiligheidsregio Drenthe
Postbus 402
9400 AK Assen
0592-324660
info@vrd.nl
www.vrd.nl

| ons kenmerk | uw kenmerk | datum |
|---|---|---|
| U240099 | | 19 december 2024 |
| inlichtingen bij | telefoonnummer | email |
| Suzanne Roijakkers | | directie@vrd.nl |

onderwerp
Blik op begroting 2026

Geacht College,

Het afgelopen jaar is de beleidsvisie 2025-2028, 'Anders kijken', geschreven. Tegelijkertijd met het risicoprofiel en het dekkingsplan is dit drieluik door het algemeen bestuur vastgesteld op 11 december 2024. De plannen schetsen een beeld van de wereld om ons heen en de situatie waarin de organisatie VRD haar werk uitvoert.
Naast deze toekomstige koers is het afgelopen half jaar door het DB VRD een stap naar voren gedaan als het gaat om de financiële uitdagingen waar gemeenten voor staan in het jaar 2026. Het samenspel van deze ontwikkelingen komt terug in deze brief. Voor de inhoud van deze brief is steun uitgesproken in het algemeen bestuur op 11 december 2024.
Deze brief is een weerslag van de uitkomsten van de bestuurlijke gesprekken die zijn gevoerd. Er zijn verbanden gelegd met alle uitdagingen waar de VRD voor staat. Onze overwegingen en voorlopige conclusies vindt u in deze brief.

*Voorstel VRD op financiële nullijn*
Eigenlijk vraagt de huidige tijd en de uitvoering van de beleidsvisie om extra investeringen, maar die vragen wij vooralsnog niet. De uitvoering van de beleidsvisie staat daarmee onder druk.

Het voorstel is dan ook om niet te bezuinigen op de VRD.

*Benchmark wordt uitgevoerd*
Ons huidige beeld is dat de kostenraming van onze organisatie scherp te noemen is, waardoor significante bezuinigingen niet realistisch zijn. Om een objectief beeld te geven van de kosten van onze organisatie in vergelijking tot vergelijkbare veiligheidsregio's, doen wij mee met een benchmark van bureau Berenschot. De uitkomsten daarvan worden verwacht in maart 2025 en worden meegenomen in de agendering van de ontwerpbegroting 2026.

## Grote maatschappelijke ontwikkelingen met effect op VRD

De ontwikkelingen in de wereld om ons heen zijn van invloed op de stabiliteit van de organisatie. In de beleidsvisie 2025 – 2028 hebben wij beschreven op welke ontwikkelingen wij ons richten in de komende periode. Een aantal van deze ontwikkelingen lichten we uit met de blik op het jaar 2026.

*Risico's met grote impact op de samenleving*
Het risicoprofiel schetst een aantal risico's die grote impact hebben op de continuïteit in de samenleving. De beleidsvisie beschrijft de richting van de reactie van de VRD op deze risico's.

Geopolitieke spanningen lopen wekelijks op en de Rijksoverheid roept op tot vergroten van de weerbaarheid in de samenleving. Daarbij zijn de veiligheidsregio's een onmisbare schakel. In dit licht is de kans op bijvoorbeeld een cyberverstoring en daarmee de langdurige uitval van vitale voorzieningen in onze samenleving erg groot[1].

*Schaarste in personeel wordt een groter probleem dan schaarste in geld*
De demografische druk in Drenthe, die aanzienlijk hoger is dan het landelijke gemiddelde, legt een zware last op ons arbeidspotentieel. Door de afname van het aantal jongeren en de toename van het aantal ouderen wordt de krapte op de arbeidsmarkt verder vergroot. Dit beïnvloedt ons dagelijks werk, onze operationele capaciteit en de inzetbaarheid van vrijwilligheid. Daarnaast neemt bijvoorbeeld de vraag naar informele zorg toe, wat extra druk legt op de beschikbare arbeidskrachten. We staan voor een ingewikkeld vraagstuk hoe om te gaan met de zorgvraag en hoe om te gaan met de arbeidsmarktschaarste. Uitvoering van taken en ambities staan als gevolg hier onder druk en treft ook de VRD in al haar taken.

*Dreigende bezuiniging vanuit het Rijk*
Het kabinet heeft aangekondigd om 10% te willen bezuinigen op de bijdrage aan de veiligheidsregio's (via de brede doeluitkering rampenbestrijding, BDuR). VRD ontvangt 15% van haar begroting via de Rijksoverheid. De BDuR wordt in de recente miljoenennota geschaard onder specifieke uitkeringen (SPUK's). Over SPUK's heeft het kabinet afgesproken dat deze per 2026 worden overgeheveld naar het Gemeentefonds met een 10% korting. Deze kortingsmaatregel geldt dan ook voor de BDuR. Landelijk wordt opgeroepen om deze korting terug te draaien, op dit moment is onduidelijk of dat gaat gebeuren. Indien de korting wel doorgaat, moet het bestuur van de VRD een keuze maken hoe hiermee om te gaan. Dit kan een beperking zijn in de uitvoering van taken of een beroep op de Drentse gemeenten om het tekort in het budget te dekken.

## Flexibele organisatie; maar de rek is er uit

VRD is wendbaar en flexibel in de uitvoering van haar taken. Dat is een positief aspect van ons organisatiemodel. De flexibele organisatie vangt dus veel veranderingen zelf op. Het nadeel is dat als er te lang veel opgevangen wordt, de rek eruit gaat. In relatie tot de stevige maatschappelijke ontwikkelingen om ons heen, zijn wij van mening dat de interne organisatie van de VRD op dit moment kwetsbaar is.

*Continuïteit van de organisatie is nog niet voldoende georganiseerd*
Voor Drenthe staan we paraat met de brandweer en de crisisorganisatie om de effecten van verstoring van de continuïteit van de samenleving op te vangen. Hiervoor is het van belang dat onze organisatie onder deze omstandigheden kan functioneren. Het is belangrijk dat essentiële informatie, mensen en middelen beschikbaar blijven om de samenleving te ondersteunen.

[1] Een recent voorbeeld hiervan is de EO uitzending "Black Out" Black-out | NPO Start

Meer dan voorheen moeten we bedrijfscontinuïteitsmanagement onderdeel maken van onze bedrijfsvoering. Want een grote storing, calamiteit of ramp raakt onze organisatie zelf ook. Dat betekent dat we moeten gaan zorgen voor genoeg mensen met de juiste kennis binnen onze kritische organisatieprocessen. En dat we ook op zo'n kritisch moment toegang houden tot belangrijke informatie.

*Te weinig slagkracht in operationele leiding brandweer en crisisbeheersing*
De operationele leiding staat nu en de komende jaren onder druk. Ervaren en opgeleide mensen hebben de organisatie verlaten, zijn of gaan met pensioen of zijn uitgevallen. De mentale druk van het vak is ook merkbaar in deze functies.

Met minder mensen worden operationele functies uitgeoefend waardoor de druk op anderen toeneemt en de kans op uitval in de zittende groep ook. Dit vraagt de komende jaren om extra investering in opleidingen. In de tijdelijkheid zoeken we de grenzen op van de regelgeving door rollen en taken te verdelen waarin de nood het hoogst is. Dat leidt er dan toe dat we niet elke rol "dedicated" invullen zoals de regelgeving dat voorschrijft maar meer combinaties accepteren.

*Opleiden, trainen en oefenen in crisisorganisatie vraagt versterking*
In de voorbereiding van de crisisorganisatie in Drenthe (VRD, gemeenten en ketenpartners) door middel van opleiden, trainen en oefenen is cyclisch leren onvoldoende geborgd.

De professionaliteit van de (multi)crisisfunctionarissen en (multi)crisisteams moet meer op maat worden ontwikkeld om te voorzien in kennis en vaardigheden op basis van leer- en ontwikkelbehoeften en relevante risico's.

*Dekkingsplan brandweer theoretisch voldoende*
Het nieuw vastgestelde dekkingsplan voor de brandweer geeft een beeld van het theoretisch bereik van onze brandweerposten in het gebied. Die dekking is voldoende. In het hele dekkingsgebied van Drenthe is wel een aantal plaatsen waar de brandweer later is. Echter is het zo dat als één post uitvalt doordat er onvoldoende bezetting is, of doordat de post is uitgerukt voor een ander incident, er direct langere opkomsttijden zijn vanuit de omliggende posten die moeten bijspringen.

**Voorstel: VRD vooralsnog op financiële nullijn houden**

Vanuit financieel oogpunt zijn er drie scenario's mogelijk:
- Meer investeren omdat het nodig is.
- Op de nullijn blijven.
- Bezuinigen.

Eigenlijk vraagt de huidige tijd en de uitvoering van de beleidsvisie om een extra investering, mede omdat de rek uit de organisatie is. Het algemeen bestuur realiseert zich dat gemeenschappelijke regelingen rekening moet houden met de financiële noden die gemeenten voorzien voor het jaar 2026.

Daarom wordt voorgesteld om een aantal vraagstukken dat om een extra investering vraagt, binnen de begroting op te vangen. We hebben het dan concreet over:

- Operationele leiding op orde te krijgen door extra mensen op te leiden.
- Vacatureruimte gebruiken voor het opvangen van de financiële effecten van de invoering van een nieuw waarderingsmodel.
- Invulling geven aan goed werkgeverschap in verband met schaarste-vraagstukken.
- Versterking van de robuustheid van brandweerzorg, crisisbeheersing en bedrijfsvoering. In zowel mensen als middelen.

In dit scenario worden keuzes gemaakt zodat beleidsmatige ontwikkelingen niet stilstaan, maar door bijvoorbeeld te vertragen op ontwikkelingen of investeringen de kosten binnen bestaand budget te houden.

Voor loon- en prijscompensatie gaan we uit van de Drentse afspraken in het kader van "Samenwerken voor Drenthe". Deze indexering wordt dus wel opgevoerd in de ontwerpbegroting 2026.

**Meer efficiency door in de samenwerking stap vooruit te zetten**

Het bestuur heeft gevraagd te kijken waar nog lucht zit in de VRD organisatie. De conclusie is dat de rek eruit is en dat niet zonder grote consequenties kan worden gesneden in de organisatie. In de bedrijfsvoering is de samenwerking met de GGD al een efficiënt inrichtingsprincipe. Beide organisaties werken al veel samen, zeker in arbeidsmarktschaarste.

We zien wel kansen voor efficiency door meer te gaan samenwerken als lokale overheden in Drenthe. Er zou een verkennend onderzoek gedaan kunnen worden of in samenwerking met gemeenten en/of andere gemeenschappelijke regelingen capaciteit gedeeld kan worden. Bijvoorbeeld op het gebied van vastgoed of crisesrollen.

*Toezicht brandveiligheid*
Zo kan bijvoorbeeld inhoudelijk een samenwerking op toezicht brandveiligheid worden onderzocht. VRD voert voor zes gemeenten de taak toezicht brandveiligheid uit (onder andere brandveilig gebruik) uit. Duidelijk is dat er schaarste is in deze kennis en capaciteit. Als de VRD namens alle gemeenten in Drenthe toezicht gaat houden op brandveilig gebruik, is dit wellicht goedkoper dan dat individuele gemeenten dit doen.

*Crisisbeheersing: rijksgelden slimmer inzetten*
Crisisbeheersing wordt voor een groot deel gefinancierd met geoormerkte versterkingsgelden vanuit het Rijk. Het is mogelijk om op slimme wijze dit rijksgeld ten goede te laten komen aan de gemeentelijke crisisorganisatie. Taken die nu door een individuele gemeenten worden uitgevoerd, zoals het monitoren en voorspellen van het veiligheidsbeeld, kunnen bij de VRD voor het collectief worden verzorgd. Daarmee wordt het voor gemeenten mogelijk goedkoper.

*Samenwerken in uniformering bevolkingszorg*
Door meer te gaan samenwerken in de uniformering van het kwaliteitsniveau van bevolkingszorg kan ook een efficiencyslag worden gemaakt door de gemeenten.

**Effecten van bezuinigingen: vermindering kwaliteit brandweerzorg**

Indien het bestuur van de VRD wel voor het bezuinigingsscenario kiest, dan is er een beperkt aantal knoppen waaraan gedraaid kan worden. Die draai heeft wel effect op de kwaliteit van de dienstverlening van onze organisatie. Significante kostenbesparing waarmee de bijdragen van de gemeenten verminderd kan worden, moet uit het onderdeel brandweerzorg komen. Dat wordt hieronder verder toegelicht.

Omdat het commitment van de medewerkers essentieel is, is het voorgestelde uitgangspunt om niet te bezuinigen door:
- Het sluiten van brandweerposten.
- Gedwongen ontslagen.
- Vergroten van risico's aangaande veiligheid en gezondheid van onze medewerkers.

Het programma toekomstbestendige brandweerzorg heeft als doel in de toekomst gebruik te kunnen blijven maken van vrijwilligers en de brandweer betaalbaar houden. Die verandering is nog gaande. Het stelsel is nog niet omgebogen. Als er nu bezuinigd moet gaan worden binnen de brandweer, heeft dat het volgende effect:

*Oefenen*
Indien bespaard wordt door minder te oefenen met de brandweer, vermindert het aantal oefenavonden en de oefenuren die daarvoor worden uitbetaald. Dat zorgt voor kostenbesparing. De keerzijde is wel dat dit de kwaliteit van de inzetbaarheid van brandweerpersoneel vermindert tot onder de landelijk vastgestelde norm.

*Afschrijvingstermijnen materieel*
Ten aanzien van de kwaliteit en betrouwbaarheid van materieel is al bezuinigd de afgelopen jaren. Zo zijn alle dure hoogwerkers vervangen voor goedkopere autoladders. We hebben een minimale bezetting met hulpverleningsvoertuigen, waarbij een deel van het gebied wordt gedekt door samenwerking met Groningen. Er is geen enkele dubbeling van materieel meer te vinden. Daarop blijft alleen de knop van de afschrijvingstermijnen over.

De afschrijvingstermijnen staat in theorie op 15 jaar, in praktijk is een aantal termijnen al flink opgerekt. Hiermee heeft Drenthe de langste afschrijvingstermijnen van de brandweer in Nederland. Als we dit nog verder gaan oprekken, nemen de exploitatiekosten enorm toe.

*Investeringsrekening*
De investeringsrekening is zoveel mogelijk ingericht op reële aanschafwaarden. De aanschafwaarden zijn echter significant hoger geworden, in combinatie met lange afschrijvingstermijnen. Na 2027 staan nog de oude niet geïndexeerde boekwaarden in de boeken, wat betekent dat we nog een grote financiële opgaven hebben om uiteindelijk te komen tot volledig reële aanschafwaarden. Waardoor investeringsproblematiek wordt doorgeschoven naar de toekomst.

*Reservevoertuigen*
Er kan gekozen worden om het aantal reservevoertuigen voor het operationeel brandweerproces terug te brengen. De gevolgen hiervan zijn dat operationele voertuigen worden ingezet voor vakbekwaamheid waardoor de toch al onder druk staande paraatheid afneemt.

*Taken Brandveilig Leven*
In personele zin zien wij nauwelijks mogelijkheden om te besparen. In theorie zouden we kunnen stoppen met een taakonderdeel “Brandveilig Leven”. Dit taakonderdeel raakt indirect de brandveiligheid en niet direct.
Maar aan de andere kant is dit wel weer essentieel in relatie tot ons dekkingsplan en het informeren en voorlichten van de bevolking. Volgens de Inspectie Justitie en Veiligheid zit de VRD überhaupt al aan de onderkant van de kwaliteit van dit werkproces. Veelal gefinancierd met incidenteel geld waardoor structurele inbedding in organisatie niet plaats heeft gevonden volgens de Inspectie.

**Lijn voor begroting 2026**

Het dagelijks bestuur is van mening dat ondanks de noodzaak te investeren in de robuustheid van de organisatie van de veiligheidsregio, het nu nog verantwoord is om dat in 2026 niet te doen. En daarmee voor dat jaar vooralsnog de nullijn te hanteren. Er zal gekozen worden om een aantal ontwikkelingen of investeringen te vertragen om deze zo financieel in te passen. Voorgesteld wordt om de VRD deze voorlopige nullijn verder uit te laten werken in haar ontwerpbegroting 2026. Deze zal medio april aan gemeenteraden worden aangeboden voor zienswijzen.

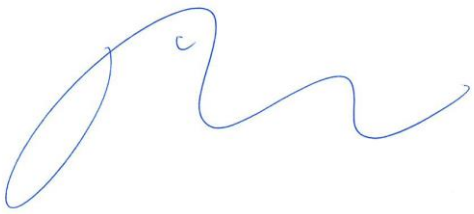
Mocht de VRD in opmaat naar 2026 voor extra taken komen te staan, bijvoorbeeld als gevolg van de huidige geopolitieke spanningen, dan voeren wij op dat moment het gesprek over de dekking van die kosten.

**Tot slot**
Wij geven u in overweging om deze brief te delen met uw gemeenteraad. De toelichting op de ontwerpbegroting is voorzien tijdens de zomermarkten voor gemeenteraden in mei 2025. Het kan zijn dat gemeenten en gemeenteraden naar aanleiding van deze brief behoefte hebben aan eerdere toelichting. Uiteraard bestaat hiervoor de mogelijkheid.

Mochten er vragen zijn naar aanleiding van deze brief en het geplande begrotingsproces, dan kunt u hierover contact opnemen met Suzanne Roijakkers, onze bestuursadviseur.

Met vriendelijke groet,

namens het dagelijks bestuur Veiligheidsregio Drenthe,





Marco Out
Voorzitter

Fred Heerink
secretaris